

NRO 14104 Bratteforsån och Hällungen - Uddevalla, Stenungsunds kommuner

Område av riksintresse för naturvård **Områdesnummer:** NRO 14104 **Områdesnamn:** Bratteforsån och Hällungen **Kommun:** Uddevalla, Stenungsund **Kartblad:** 08B SV, 07B NV **Area:** 955 ha, varav 363 ha land och 592 ha vatten **Naturgeografisk region:** 21 a sydvästra Sveriges kuperade barr- och lövskogslandskap **Kust/havsregion:** - 188 **Regionindelning för sjöar och vattendrag:** Huvudavrinningsområde 108/109 **Agrara kulturlandskapsregioner:** 7, Bohuslänska kustbygden **Landskapsform:** Sprickdal **Riksvärde:** **Landskapstyp** **Naturtyp** **Vegetationstyp** **Arter** **Geologi** **Sjölandskap** **Vattendrag** **Fauna** **Ädellövskog** **Flora** **Skredärr, raviner, meandrar**

Värdeomdöme: Bratteforsån kan räknas till de bästa reproduktionsåarna för öring i länet. Den rika evertebratfaunan är en god indikation på mångformighet och ringa belastning av förorenande utsläpp. Den artrika lägre faunan kan utgöra en "pool" för spridning till närliggande limniska miljöer. Särskilt bör nämnas det förhållandevis rika beståndet av flodpärlmussla. Erosionslandskapet vid Anfasteröd har en magnifik utformning och är av geovetenskapligt värde. Vattenkvaliteten i Hällungen har stor betydelse för Bratteforsåns värde som reproduktionsområde. Längs ån på de leriga sedimenten växer en frodig ädellövskog där främst ask, alm, klibbal och ek bildar trädskikt. Fågellivet, lundfloran och kryptogamfloran i ravinområdet är rikt med flera sällsynta arter. Området runt Hällungen har stor betydelse för fortbeståndet av hotad art. I sjön som fungerar fiskesjö för storlom finns också storvuxen insjööring. **Huvudkriterier:** Ett välbevarat och av förorenade utsläpp föga påverkat vattensystem av mycket stor betydelse för vandringsfisk (B), område med rik flora och fauna (D). **Stödskriterier:** Mångformighet, naturlighet, funktion, sårbarhet. **Förutsättningar för bevarande:** Kalkning av sjösystemen uppströms Hällungen samt vattendragen och biflödena där insjööringen leker är en förutsättning för insjööringens fortbestånd. Lövträdvegetationen utmed vattendraget bevaras för behålla de artrika miljöerna och vandringsfisken. Inga skogsvårdande åtgärder under vissa delar av året i områdena väster om Hällungen. Ingen ny bebyggelse. Ingen jakt. Tillträdesförbud 1 mars-31 augusti. Delar av området ägs numera av kronan. Områdets värden kan påverkas negativt av utsläpp i vattensystemet, omgrävning av åfåror eller andra åtgärder i vattendraget och omgivande landområden. **Säkerställande och internationell status:** I kommunens markdispositionsplan 1978 redovisas området med den bedömningen att det vetenskapliga värdet är så stort att det bör undantas från all exploatering samt skyddas från påverkan vad gäller friluftslivet. Börs Flåg är skyddat som naturreservat genom Länsstyrelsens beslut 1981-03-30 och Bratteforsån genom beslut 2004-10-28. Området berörs av Natura-2000 område (art- och habitatdirektivet). **Områdets huvuddrag:** Bratteforsån avvattnar Stora Hällungen med biflöden och mynnar i Ljungskilen. I den norra delen rinner ån genom ett jordbrukslandskap. Vid Anfasteröd har ån skurit djupt ned i sedimenten och området kännetecknas av raviner av delvis meandrande utformning och åsbildningar. Även skredärr förekommer. Ravinslutningarna är till större delen lövskogsklädda med al, ask och alm närmast åfåran. Andra trädslag är ek, asp, lind, hägg och vildapel. Alarna har här och var utbildat kraftiga socklar, som tyder på att delar av beståndet har ansevärd ålder. 189 Åldersfördelningen bland stammarna inom lövbeståndet visar att ravinen tidigare utgjort hagmark och sedan successivt växt igen. Fältskiktet har delvis lundkaraktär och flera sällsynta kryptogamer förekommer. Vid Lissleröd och Holmestad når åkrarna fram till åkanten. Inom ravinsystemet hyser Bratteforsåns dalgång ett rikt fågelliv. Sålunda har noterats kungsfiskare, näktergal och härmsångare. Häckfågelfaunan omfattar bland annat strömstare, forsärla, kattuggla och flera hackspettarter. Bratteforsån är ett av länets viktigaste vattendrag för reproduktion av havsöring och är också reproduktionsområde för lax. Lämpliga lek- och uppväxtlokaler för öringen finns längs en 4,5 km lång sträcka från mynningen i havet och uppåt. Utöver öring har även gädda, mört, bäcknejonöga, sutare och ål påträffats i vattendraget. I ån förekommer ett rikt bestånd, troligen det tätaste i länet, av flodpärlmussla. Inventeringar har också visat på en i övrigt ovanligt rik evertebratfauna. Börs Flåg väster om

Hällungen är topografiskt starkt framträdande och utgör det högsta partiet längs Hällungens bergiga stränder. Till större delen är området skogbeväxt. Barrblandskog dominerar på de lägre partierna och en gles hällmarkstallskog på de högre. Det finns också vissa inslag av lövskog. Skogen är aldrig och ytterst få ingrepp i den har gjorts under de senaste decennierna. Denna utveckling har i hög grad gynnat barrskogsfaunan. Särskild betydelse har bergbranterna i söder. De mot väster belägna exponerade höjdpartierna uppvisar betydande skogsskador, som uppkommit under de senaste åren. Området berörs av de i länet pågående skogskadeundersökningarna. **Anmärkningar: -**

Referenser: Bohlin, A, Gustafsson, L & Hallingbäck, T. 1981. Mossan *Bryhnia novae-angliae* i Sverige. Svensk Bot. Tidsk. 75:215-224. Envall, K & Smålander, A. 1987. Inventering av ädellövskog. Uddevalla kommun. Länsstyrelsen, rapport 1988:4. Ericsson, U. m. fl. 1997. Bottenfauna i Göteborgs och Bohus läns vattendrag 1996. Länsstyrelsen, rapport 1997:24. Fiskeriverket. Beslut 1988-04-11 rörande Områden av riksintressen för yrkesfisket, områden av särskilt intresse för fritidsfisket samt områden av särskilt intresse avseende arter och stammar av fisk. Harlén, A. Höglind, K. Förslag till samordnat miljöövervakningsprogram för riksintressanta vattendrag i Göteborgs och Bohus län. Länsstyrelsen 1996:8. Göteborg. Lantbruksnämnden, (Fiskerisektionen) 1975. Länsinventering - Fiske. Länsstyrelsen, 1979. Natur i Göteborgs och Bohus län. Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län 1995 Vatten i Göteborgs och Bohuslän Stenungsunds kommun, 1978. Markdispositionsplan Uddevalla kommun, 1982. Områdesplan Ljungskile Uddevalla kommun, 1983. MAP 83. Markanvändningsplan för Uddevalla kommun.